

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-6795/2013. számú ügyben**

Előadó: dr. Kiss Bernadett

A vizsgálat előzményei

Az ombudsman intézményének működése óta a mindenkori biztosok fokozott figyelemmel fordultak a hajléktalansággal kapcsolatos jogalkalmazói és jogalkotói lépések felé, valamint folyamatosan monitorozták ezek gyakorlati megvalósulását. Továbbra is fontos felhívni a figyelmet minden olyan problémára, amelynek átgondolása elősegítheti, hogy egyes, a rossz érdekérvényesítő képességük miatt különösen kiszolgáltatott helyzetben levő, fedél nélküli személyeket gyakran érintő közigazgatási hatósági vagy szociális jogi eljárási aktusok során ne fordulhasson elő az ezen sérülékeny társadalmi csoportba tartozók alapvető jogainak veszélyeztetése és/vagy esetleges sérelme.

Az eljárás megindulása

Az elmúlt években több vizsgálat folyt a településszintű hajléktalan-ellátó intézmények működésével kapcsolatban. Vizsgáltuk, hogy a helyi önkormányzatok folytatnak-e bármilyen, a hajléktalanság szankcionálására irányuló jogalkotói és jogalkalmazói gyakorlatot, valamint azt is áttekintettük, hogy a lakcímrendezési eljárások során alkalmazni rendelt jogszabályi előírások megfelelő garanciát tartalmaznak-e annak elkerülésére, hogy a saját tulajdonú ingatlannal nem rendelkező állampolgárok önhibájukon kívül hajléktalanná váljanak.

Mindezeken túl, 2013-ban egy hajléktalanként élő panaszos személyesen kért segítséget hivatalomtól, annak érdekében, hogy az ún. „lakásmaffia” által a sérelmére elkövetett bűncselekmények miatt indult, és számára végül kedvező eredménnyel zárult polgári és büntető eljárások lefolytatását követően – a lakcímnnyilvántartóban is regisztrált módon – visszatérhessen az otthonába.

A panaszban foglaltak alapján, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 21.§ (1) bekezdésében biztosított jogkörömben, vizsgálatot kezdeményeztem a panasszal érintett lakcímrendezési eljárással kapcsolatban. Eljárásom során áttekintettem az egyedi ügyben rendelkezésemre álló bírósági és ügyészségi iratokat, valamint tájékoztatást kértem a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalától. A rendelkezésemre álló dokumentumok vizsgálatát követően megállapítottam, hogy az ügyben lefolytatott hatósági eljárásokban született jogerős határozatok a panasz előterjesztésétől számítva több, mint egy évvel ezelőtt születtek, így a hatáskörömet szabályozó törvény miatt az ügyben érdekelt szervek eljárását nem vizsgálhattam. Nem volt lehetőségem arra sem, hogy a panaszos által becsatolt iratok tanúsága szerint jelenleg is folyamatban levő bírósági végrehajtási eljárás és ingatlan-árverési eljárás releváns elemeit vizsgáljam, de az ügyben észlelt alapjogsérelem bekövetkeztét lehetővé tevő körülmények miatt a figyelem felhívását célzó jelentés kibocsátását tartom indokoltnak és szükségesnek, mert álláspontom szerint hozzásegíthet ahhoz, hogy egyes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját – a hajléktalanokat és a lakásuk elvesztésével fenyegetett állampolgárokat – érintő visszasságok bekövetkeztének a lehetősége csökkenjen.

Az érintett alkotmányos jogok

- a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés: „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*”);

- a tisztességes eljáráshoz való jog (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”)
- az élethez, és az emberi méltósághoz való jog (Alaptörvény II. cikk: „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.”);

Alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (Alaptörvény)
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.)
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.)
- a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (Nytv.)
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.)
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.)
- a jogalkotásról szóló 1987. évi 11. törvény (Jat.)
- a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény végrehajtásáról szóló 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelet (Nytv. vhr.)

A megállapított tényállás

A panaszos az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala ügyfélszolgálati meghallgatása során előadta, hogy 1997-ben családi házrészét örökölt, amelybe befogadott egy családot azzal a megállapodással, hogy később eladja nekik az ingatlant. A felek tisztázatlan tartalmú adásvételi szerződést kötöttek, amelyet a jogilag nem tájékozott panaszos nagyon kedvezőnek tartott, azonban a vételár kiegyenlítésére többszöri haladék-kérés és ígéret ellenére sem került sor. A vételárat a mai napig nem kapta meg, és az általa befogadott lakók sorozatos bántalmazása, megfélemlítése miatt a lakásban sem tudott maradni, ingóságait hátrahagyva onnan elköltözött, míg végül az új lakók fiktívtaltatták a lakcímét is.

Az ügyészség segítségét kérte és panasza nyomán büntetőeljárás indult, amely során a házába beköltöző személyek közül több főt jogerős szabadságvesztés-büntetésre ítélték. A büntetőügy lezárását követően polgári (kártérítési) per indult, amelyben végül nem állapították meg az adásvételi szerződés semmisségét, de a bíróság több, mint tízmillió forint kártérítést ítélt meg a panaszosnak. A jelenleg – évek óta – hajléktalanszállón élő panaszos azonban ehhez az összeghez sem férhet hozzá, mivel a házába jogtalanul beköltöző személyek oly mértékű közműtartozást halmoztak fel, hogy az ingatlant árverésre bocsátották, de az esetleges adásvételből befolyó vételár a panaszost megelőző ranghelyen álló közműszolgáltatók követelésének kielégítése után nem fedezné a panaszos számára megítélt és végrehajthatónak minősített kártérítési összeget sem.

Figyelemmel a panaszos hajléktalanságával összefüggő szociális és anyagi körülményekre, az általa előadottak teljeskörű tisztázása érdekében haladéktalanul megkerestem a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (a továbbiakban: KEKKH) elnökét és tájékoztatást kértem a panaszos tulajdonát képező ingatlanhoz kapcsolódó lakcímrendezési eljárás pontos körülményeiről.

Információt kértem arról is, hogy indult-e, és ha igen, milyen jogcímen hatósági eljárás annak érdekében, hogy a panaszosnak az ingatlanon fennálló lakcímét vagy tartózkodási helyét módosítsák vagy megszüntessék. Annak a vizsgálatát is kértem, hogy az ügyben eljáró okmányiroda megfelelő információk birtokában döntött-e a panaszos lakcímének fiktiválásáról, valamint az okmányiroda kellő körültekintéssel bírálta-e el a fiktiválási kérelemhez benyújtott dokumentumokat, nyilatkozatokat.

Végezetül a tekintetben is állásfoglalást kértem a KEKKH elnökétől, hogy a lakcímrendezési eljárás során jelen volt-e személyesen a panaszos, illetve tájékoztatták-e őt az eljárás következményeiről és a jogorvoslati lehetőségekről?

A KEKKH elnöke válaszában kifejtette, hogy a panaszost 1998. október 20-án jelentették ki az általa lakott ingatlanból. Az eljárás idején hatályos jogszabályoknak megfelelően a települési önkormányzat jegyzőjének kellett gondoskodnia az illetékességi területén bekövetkezett adatváltozások ellenőrzéséről, a nyilvántartási rendszerben történő átvezetéséről. Az adatváltozásokat bizonyító alapiratokat tárolás céljából továbbította a KEKKH-nak, amely a Központi Okmánytárában őrizte azokat. Az okmánytári dokumentum igazolja, hogy a lakóhely kijelentésére fiktiválási eljárás keretében került sor.

A KEKKH elnöke szerint az eljárás idején hatályos, az Nytv. végrehajtására kiadott 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelet úgy rendelkezett, hogy fiktiválásra akkor kerülhetett sor, ha az állampolgár okirattal igazolta, hogy a lakásába bejelentkezett személy ténylegesen nem lakik ott – ekkor a települési önkormányzat jegyzője a lakcímet a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásban „fiktív” jelzéssel szerepeltette mindaddig, amíg az állampolgár a valós lakcímét be nem jelentette.

A KEKKH vezetője arra is felhívta a figyelmemet, hogy a KEKKH az eljárás során keletkezett egyéb iratokat nem vette át, azoknak kezelését a helyi önkormányzatok iratkezelési mintaszabályzatáról szóló 38/1998. (IX. 4.) BM rendelet értelmében a települési önkormányzat jegyzője végezte.

Mindezekre tekintettel a KEKKH elnöke a részemre küldött tájékoztatással egyidejűleg megkereste a területileg illetékes kormányhivatalt annak érdekében, hogy felügyeleti jogkörében eljárva tekintse át az ügyvel összefüggésben végzett helyi nyilvántartási tevékenységet, ellenőrizze a személyes adatok védelmének érvényesülését és szükség esetén lépjen fel a törvényes állapot helyreállítása érdekében.

A KEKKH által rendelkezésemre bocsátott iratokból az is kitűnik, hogy a panaszos több alkalommal, hosszabb ideig is úgy élt, hogy nem rendelkezett bejelentett lakóhellyel és tartózkodási hellyel sem. Vagyis a fiktiválás időpontjától, tehát 1998. október 20-tól 2003. január 22-ig nem tartalmaz a központi nyilvántartás arra vonatkozó adatot, hogy hol tartózkodott, mivel a hivatalos adatok szerint a kijelentést követően első ízben csak 2003-ban létesített tartózkodási helyet egy hajléktalanszállón, ahol 2005. január 22-ig élt. Ezt követően több éven keresztül ismét nem rendelkezett nyilvántartott címmel, mert csupán 2013. május 13-án létesített bejelentett lakóhelyet egy másik hajléktalan-ellátó intézményben. Mindezek alapján megállapítható, hogy életének több időszakában sem volt lehetősége arra, hogy az őt – lakóhely vagy bejelentett tartózkodási hely birtokában – megillető szociális ellátásokhoz hozzáférjen.

A panaszos a rendelkezésemre bocsátotta az ügyével összefüggésben keletkezett büntető és polgári peres bírósági eljárás iratanyagát is, azonban ezek tartalmát hatásköröm hiányában, alapjogvédelmi szempontból nem vizsgálhattam.

A dokumentumokból kitűnik, hogy a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság a 2004. március 23-án kelt ítéletében jelentős kárt okozó folytatólagosan és üzletszerűen elkövetett csalás, valamint magánokirat-hamisítás miatt több, a panaszos ingatlanába beköltöző személyt is szabadságvesztés-büntetésre ítélte. A bíróság megállapította, hogy a könnyen befolyásolható, jogban járatlan sértettet (a panaszost) a házába később beköltöző család egyik tagja 1997-ben vételi ajánlattal kereste meg, amely szerint 10 millió Forint értékben megvásárolja tőle az általa lakott, nem sokkal azelőtt örökölt ingatlant, amelyet az ajánlattételkor még – a hagyatékátadó közjegyzői végzés hiányában – nem kizárólag a panaszos nevében tartottak nyilván. Az adásvételi szerződésben azonban a vevő javaslatára csak a vételár felét tüntették fel, a többi pénzt a vevők – fiktív – cégének bevételeiből kívánták megtéríteni.

A jövedelem nélküli panaszos számára nagyon kedvező volt ez az ajánlat, ezért 1997. november 3-án szerződést kötöttek, amelyben rögzítették, hogy a hagyatékátadó végzés kézhez vétele után adják át a vételárat a panaszosnak és addig arra is lehetőséget biztosítanak neki, hogy szükség esetén a lakóépülethez tartozó egyik melléképületben ideiglenesen megszálljon.

A panaszos ezt követően többször is hiába kérte a vételár kiegyenlítését, ráadásul az időközben az ingatlanba beköltöző vevők fenyegetése és bántalmazása miatt távoznia kellett a házból. Távozásakor az ingóságait sem vihette magával, mert az új tulajdonosok a holmiját teherautóra rakták, és akarata ellenére egy másik településre, egy lakhatatlan épületbe akarták őt költöztetni, ahol továbbra is megfélemlíthették volna, ezért más lakóingatlan hiányában hajléktalanként élt. Eközben a vételár kifizetésének feltételeként megjelölt hagyatékátadó végzés is jogerőre emelkedett 1998 januárjában, de a vevők továbbra sem fizették ki a panaszosnak ígért összeget, és távollétére hivatkozva 1998. július 20-án az új tulajdonosok egyike kényszerkijelentkezett őt az ingatlanból. Az új tulajdonosok több közszolgáltatóval szemben is díjtartozást halmoztak fel, illetve a tartozások nemfizetése miatt bekövetkezett szolgáltatás-szüneteltetések elkerülése érdekében fiktív adatokat felhasználva újabb előfizetési szerződéseket kötöttek, amelyekből összesen több millió forintos hátralékot keletkeztettek. Mindezek alapján a bíróság megállapította, hogy az adásvételi szerződés megkötésére a vevők részéről úgy került sor, hogy iskolázatlanságát és rendezetlen családi viszonyait kihasználva, szándékosan megtévesztették a panaszost, és a vételár kifizetése sem állt szándékukban, vagyis csalást követtek el. Az ítéletet a másodfokú bíróság is helybenhagyta és a sértett kártérítési igényét polgári útra utasította.

A kártérítési igényt elbíráló Fővárosi Bíróság 2010. március 16-i ítéletében a bűncselekmény útján létrejött adásvételi szerződést semmisnek nyilvánította és felhívta a területileg illetékes földhivatalt, hogy a jogellenes tartalommal megkötött adásvételi szerződésben vevőként megnevezett személyek tulajdonjogát törölje, és ezzel egyidejűleg jegyezze be az eredeti tulajdonos tulajdonjogát az ítélet jogerőre emelkedését követően. A bíróság arra is kötelezte az alpereseket, hogy a lakását elvesztő tulajdonosnak vagyoni és nem vagyoni kártérítést fizesse több, mint tízmillió forint összegben.

A Fővárosi Ítéletábla azonban a 2011. május 24-én kelt ítéletében – amelyet a „vevők” fellebbezése folytán hozott meg – mellőzte a szerződés érvénytelenségének megállapítását, és csupán a kártérítési összegek megfizetéséről rendelkezett. Az Ítéletábla indokolása szerint ugyanis polgári jogi szempontból az a magatartás, amely büntetőjogi szempontból megvalósítja a csalás törvényi tényállását, szerződés megtámadására ad lehetőséget. A megtámadhatóság esetén – eltérően a semmisségtől, melynek megállapításához külön eljárásra nincs szükség – a szerződés érvénytelenné válásához külön eljárást kell lefolytatni. Ezt a megtámadási igényt egy éven belül írásban kell közölni a másik féllel, majd a közlés eredménytelensége esetén haladéktalanul bíróság előtt érvényesíteni – az Ítéletábla által vizsgált esetben azonban nem volt megtámadási kereset. Ezekon túl az Ítéletábla úgy határozott, hogy az elsőfokú bíróság által a tulajdonjogi viszonyok eredeti állapotra visszaállításáról rendelkező döntését megváltoztatja, mert az eredeti állapot helyreállítása az ingatlanon a panaszos kijelentkezése óta elvégzett bővítési és átalakítási munkák miatt nem lehetséges. Az Ítéletábla azt is megállapította, hogy az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény alapján, ha a szerződéskötés előtti helyzet visszaállítására nincs mód és a szerződés érvényessé sem nyilvánítható (jelen esetben a jóerkölcsbe ütköző jellege miatt), a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja és rendelkezik az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeli megtérítéséről. Ez a jelen esetben azt a célt szolgálta volna, hogy egy ex nunc hatályú elszámolás útján rendezzék a felek jogviszonyát, azonban a perben végül alperesekként eljáró közszolgáltatók követelése miatt erre nem volt mód.

A kártérítési összeg kifizetése érdekében az eljáró bíróság 2011. január 30-án végrehajtási lapot bocsátott ki, de a panaszos azóta sem tudta érvényesíteni a részére megítélt 10.625.000 Ft kártérítési igényét. Ennek oka az volt, hogy az ingatlanára az új tulajdonosok közműtartozásai miatt árverést rendeltek el, de az ingatlan alacsony értéke, az azon nyilvántartott követelések és a jogilag nem egyértelmű tulajdonviszonyok miatt a 2013 májusára kitűzött utolsó árverés is eredménytelen maradt. Tekintettel arra, hogy a közműtartozások miatt végrehajtást kérő közszolgáltatók követelése a végrehajtást kérők rangsorában megelőzi a panaszos követelését, egy esetleges adásvétel sem jelenti annak biztosítékát, hogy hajléktalanként panaszos átveheti az őt megillető kártérítést és birtokba veheti az ingatlant. A lakcímbeljelentési (fiktiválási) hatósági eljárás okmányirodai ügyintézésével összefüggő elemeit nem vizsgálta a bíróság.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. A 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint – többek között – közigazgatási szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A (4) bekezdés értelmében emellett a biztos a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében hivatalból eljárást folytathat, amely során egyes természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára van lehetőség.

A biztos vizsgálatának tárgya valamely hatóság tevékenysége vagy mulasztása lehet. Hatóságnak minősül a közigazgatási szerv, vagyis a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés d) pontja szerint központi államigazgatási szerv a minisztérium, a g) pont értelmében pedig a központi hivatal.

A megkereséssel érintett Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala létrehozásáról, feladatairól és hatásköréről szóló 276/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése szerint központi hivatal, ezért a vizsgálat feltételei az egyedi panaszbeadvány vonatkozásában is fennálltak. Mindezeket túl a jelen esetben a hivatalbóli vizsgálat elrendelésének feltételei is fennálltak, tekintettel arra, hogy a panasz alapjául szolgáló hatósági eljárások – jogsértő eljárási gyakorlat meghonosodása esetén – egyelőre meg nem határozható, nagyobb csoport alapvető jogainak, kiemelten az élethez- és emberi méltósághoz való jogainak a sérelmét idézhetik elő.

II. Az alkotmányos alapjogok és alapelvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosja egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi tesztek.

Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Ezzel összhangban elvi megállapításaim megfogalmazása, az egyes alapjogok, alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az AB által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a II/3484/2012. AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény negyedik módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi élel azt mondta ki azt, hogy „*az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.*”

A fenti elvi jelentőségű tétellel összhangban vizsgálati megállapításaim megfogalmazása, az egyes alapjogok, alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági iránymutatás megszületéséig, az alkotmányszöveg változását, a tartalmi, illetve kontextuális egyezőséget is figyelembe véve – az alapvető jogok biztosaként továbbra is irányadónak tekintem az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően meghozott határozatai indokolásában kifejtett érveket, jogelveket és összefüggéseket.

Az országgyűlési biztosok az ombudsmanintézmény megalakulásától kezdődően minden rendelkezésre álló eszközzel – helyszíni ellenőrzések, hivatalból elindított vizsgálatok, jogalkotási kezdeményezések révén – igyekeztek fellépni *a hajléktalan vagy az egzisztenciálisan más módon kiszolgáltatott emberek alapjogainak*, egyenlő méltóságának védelmében. A biztosok a kezdetektől fogva egyértelművé tették, hogy a jogvédelem és az egyenlő méltóság szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az érintettek a jelenlegi egzisztenciálisan kiszolgáltatott helyzetbe önhibájukból vagy önhibájukon kívül kerültek.

Az Alaptörvény II. cikke alapján az *emberi méltóság* sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. A korábban irányadó és az Alaptörvény hatályba lépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírósági gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az Alkotmánybíróság több alkalommal kifejtette, hogy a szociális ellátáshoz való jog minimumának elvont alkotmányos mércéje az élethez és emberi méltósághoz való jog. Az állam alkotmányos kötelezettségét akkor teljesíti, ha a szociális támogatási rendszert megszervezi és működteti. Egyedüli korlát, hogy átmenetileg sem okozhat területenként vagy társadalmi csoportonként ellátatlanságot, sem pedig emberhez méltatlan ellátási körülményeket. Az állam az emberi lét alapvető feltételeiről – így hajléktalanság esetén az emberi életet közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet elhárításához szállásról – minden esetben köteles megfelelően gondoskodni. A megélhetési minimum alkotmányos alapkövetelményeként meghatározott *emberi élethez és méltósághoz való jog védelmében* az állam az emberi lét feltételeiről köteles gondoskodni.

Ennek megfelelően az állam ellátási kötelezettsége a hajléktalanság esetén az emberi életet közvetlenül fenyegető veszélyhelyzetben kiterjed a szállás biztosítására is. A szállás biztosítására az állam abban az esetben köteles, ha a szállásnélküliség az emberi életet közvetlenül fenyegeti. Az állam tehát ebben a *végső helyzetben* köteles azokról gondoskodni, akik az emberi lét alapfeltételeit önerejükől nem tudják megteremteni. Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

Az alkotmánybírói gyakorlat kiemeli azt is, hogy az emberi méltósághoz való jog az ún. *általános személyiségi jog* egyik megfogalmazásának tekinthető. Az általános személyiségi jog „anyajog”, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható. Az AB gyakorlat az általános személyiségi jogot különféle aspektusaival nevezi meg, például a személyiség szabad kibontakoztatásához való jogként, az önrendelkezés szabadságához való jogként, általános cselekvési szabadságként, avagy a magánszférához való jogként.

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék, a hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. Az immár alkotmányi szinten rögzített *tisztességes eljárás*hoz való jogot a korábbi alkotmánybírói gyakorlat a független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve az eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjogként értelmezte. Az AB több döntésében is rögzítette, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan *minőség*, amelyet az *eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni*. Az Alkotmánybíróság leszögezte azt is, hogy a tisztességes eljárásról való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, mert már maga is mérlegelés eredménye.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság számos határozatában kimondta, hogy a *jogbiztonság* kiemelkedően fontos jogállami érték, és ebből meghatározott kötelezettségek hárulnak mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó szervekre. Ahogyan pedig arra az Alkotmánybíróság felhívta a figyelmet a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja az ún. *jogállami klauzulát*, tehát az eddig kialakított alkotmánybírói gyakorlat relevánsnak tekinthető a vizsgálat során.

Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Az irányadó tétel szerint a jogállamiság elvéből adódó alapvető követelmény, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket.

Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek is csak a jog által meghatározott keretek között fejthetik ki a tevékenységüket. Álláspontom szerint a jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének nem csak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

IV. Az ügy érdeme tekintetében

A hatósági nyilvántartó rendszer tekintetében

A Nytv. és ennek végrehajtási rendelete a Magyarország területén élő magyar állampolgárok, a bevándorolt és a letelepedett jogállású, valamint a menekültként vagy

oltalmazottként elismert személyek, a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek, a honosított vagy visszahonosított külföldön élő polgárok adatainak kezelését szabályozza.

A lakcímnnyilvántartással kapcsolatos feladatokat a helyi önkormányzat jegyzője, a fővárosi és megyei kormányhivatal, a járási hivatalok illetve a KEKKH látja el. A nyilvántartás hatálya alá tartozó személyek adatainak, adatváltozásainak nyilvántartásba vételében közreműködik az állampolgársági ügyekben eljáró szerv, az anyakönyvvezető, illetve a konzuli tisztviselő.

A jegyző és a járási hivatal a lakcímgazgatási eljárások során gondoskodik a település közigazgatási területén lakcímmel rendelkező polgárok adatainak, adatváltozásainak, illetve adatjavításainak, valamint a polgár adataiban a település közigazgatási területén bekövetkezett változásoknak a nyilvántartáson történő átvezetéséről, ellátja a lakcímbjelentés tudomásulvételével kapcsolatos feladatokat, adatszolgáltatást teljesít a nyilvántartásból, közokiratokat ad ki a nyilvántartott adatokról és mindezek során gondoskodik a személyes adatok védelméről.

A kormányrendeletben kijelölt körzetközponti feladatokat ellátó települési önkormányzat jegyzője a polgármesteri hivatal részeként okmányirodát működtet. Az okmányiroda végzi a lakcímről szóló hatósági igazolvány kitöltésével, nyilvántartásával és a polgár részére történő kézbesítésével kapcsolatos feladatokat, valamint ellátja a személyazonosítás céljára szolgáló, illetőleg jogosultságot igazoló okmányok kiadásával kapcsolatosan hatáskörébe utalt, törvényben meghatározott adatkezelési feladatokat. A jegyző illetve a járási hivatal jogszabályi kötelezettsége a nyilvántartások folyamatos és naprakész vezetése. Ennek érdekében gondoskodik az illetékességi területén bekövetkezett adatváltozások nyilvántartáson történő átvezetéséről. A helyi nyilvántartási tevékenység felügyeletét a fővárosi és megyei kormányhivatalok látják el, amelyek mindezen túl ellenőrzik a személyes adatok védelmének érvényesülését és jogszabálysértés esetén – szükség esetén – helyreállítják a törvényes állapotot. A kormányhivatal látja el továbbá a másodfokú hatósági jogkört a jegyző által elsőfokon hozott nyilvántartási tárgyú döntésekkel szemben.

A személyiadat- és lakcímnnyilvántartást a központi szerv, vagyis a KEKKH kezeli. A KEKKH gondoskodik a kezelt adatok helyességéről és az adatkezelés informatikai háttéréről, kezeli a Központi Okmánytárat, dönt a nála előterjesztett kérelmek ügyében a lakcímről szóló hatósági igazolvány kiadásáról vagy visszavonásáról. A KEKKH felügyeli a nyilvántartás helyi és területi szerveinek lakcím- és értesítési cím bejelentéssel összefüggő hatósági tevékenységét és jogosult ezen szervek egyedi adataibáinak vizsgálatára.

A lakcímbjelentést az Nytv. vhr. mellékeltében előírt adattartalmú⁵ *bejelentőlap*on kell teljesíteni. A bejelentőlapot a lakcímbjelentés teljesítésére kötelezettnek és – ha van – a szállásadónak is saját kezűleg alá kell írnia. *A lakcím ún. fiktiválására azonban a jogszabályok nem írják elő a bejelentőlaphoz hasonló, központilag rendszeresített adatlap alkalmazását, csupán a lakcímbjelentő lapon, a bejelentés jogcímeinek (lakóhely létesítése vagy megváltoztatása, tartózkodási hely létesítése vagy megváltoztatása, vagy megszüntetése vagy megújítása) kiválasztásával lehet kifejezni az erre irányuló szándékot.*

A lakcím megszüntetését az ingatlan tulajdonosa vagy hasznélvezője kérelem benyújtásával kezdeményezheti. A kérelemnek tartalmaznia kell azt a tényt, hogy a kijelenteni kívánt személy már nem lakja a lakást, mivel azt önszántából hagyta el, és ezt azzal is kifejezte, hogy minden ingóságát magával vitte. A kérelmezőnek meg kell neveznie a kijelenteni kívánt személy ismert tartózkodási helyét, vagy ha ismeretlen helyre távozott, akkor ezt a tényt. A kérelemben foglaltak valódiságát két tanú aláírásával kell igazolni, és az iraton fel kell tüntetni valamennyi érintett fél ismert személyi adatait, vagyis nevüket, lakcímeiket és személyazonosító igazolványaik számát.

A kérelem mellé minden esetben csatolni kell a kérelemben szereplő ingatlanról szóló adásvételi szerződést, vagy ennek három hónapnál nem régebbi tulajdoni lapját, bérleti jogviszony esetén az ezt megalapozó bérleti szerződés fénymásolatát.

Abban az esetben, ha a kijelenteni kívánt személynek a lakásban bárminemű holmija van, vagy haza-haza jár, esetleg életvitelszerűen vagy alkalmanként használja a lakást, továbbá ha ez a személy gyógyintézeti kezelés vagy cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt áll, az elsőfokú hatóságnak el kell utasítani a fiktiválásra irányuló kérelmet. Tehát nem szerepeltethető a nyilvántartásban „fiktív” jelzéssel a lakcím, ha a jegyző az eljárás során megállapítja, hogy az érintett a lakás végleges elhagyásának szándéka nélkül, átmenetileg nem tartózkodik az ingatlanban. A fentiek szerinti tartalommal benyújtott és jóváhagyott kérelem esetén a jegyző illetve a járási hivatal átvezeti a nyilvántartáson a lakcímbejelentés adatait, és megküldi a bejelentőlapot, valamint a személyi azonosítóról és a lakcímről szóló leadott hatósági igazolványt a KEKKH-nak

A fiktiválásra lehetőséget adó jogszabályi rendelkezéssel a jogalkotó azt kívánta biztosítani, hogy mind az állampolgári okiratok, mind a néesség-nyilvántartás adatbázisa valós adatokat tartalmazzon. A jogszabályok azonban nem írják elő kellő részletességgel, hogy a jegyző, amennyiben a kérelem alapján vizsgálatot indít, milyen körülmények figyelembe vételével minősíthet valótlannak egy bejelentett lakcímet és rendelheti el ennek törlését. A kijelenteni kívánt fél védelmét csupán az szolgálja, hogy amennyiben a hatóság ismeri a fiktívvé nyilváníttással érintett személy tényleges tartózkodási helyét, fel kell szólítani, hogy önként rendezze a lakcímét a valós helyzetnek megfelelően. Ha ezt nem teszi meg, hatósági határozat formájában nyilváníttják fiktívvé a lakó- vagy tartózkodási helyet. Az erről szóló határozatot a felek postai úton kapják meg, és jogerőre emelkedésekor átvezetik a néesség-nyilvántartásban a változást. Ha az eljárás alá vont állampolgárnak a nyilvántartásban sem lakó- sem tartózkodási helye sincs, és nem külföldön élő magyar állampolgár, úgy adatait a továbbiakban „lakcím nélküli” megjelöléssel kezelik. Ez azt jelenti, hogy az adatait csak a központi hivatalok tartják nyilván.

Természetesen nincs akadálya annak, hogy a kijelentést jóváhagyó határozat ellen az érintettek jogorvoslattal éljenek. A fellebbezési jog nincs jogcímmel kötve, az erre irányuló kérelem bármely okból előterjeszthető, amelyre tekintettel az érintettek a döntést sérelmesnek tartják. A fellebbezést az elsőfokú hatóságnál kell benyújtani – a másodfokon eljáró kormányhivatalnak címezve – a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül. Ennek elmulasztásakor igazolási kérelemmel lehet élni, ugyanakkor a fellebbezés – a fiktiválási kérelemmel ellentétben – illetékköteles. A másodfokú döntést az eljáró szerv a fellebbezővel és azokkal, akikkel az elsőfokú döntést közölték, az első fokon eljáró hatóság útján közli, ez ellen 30 napon belül bírósághoz lehet fordulni. Az is a fiktiválással érintett személy védelmét szolgálja a jogalkotó szándéka szerint, hogy az eljáró hatóság a Ket. 50.§-a szerint köteles a valós tényeken alapuló döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni, ha pedig ehhez nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, bizonyítási eljárást folytat le. A tényállás tisztázásához bármely, a rendelkezésére álló bizonyítékot figyelembe vehetnek és bármely bizonyítási mód alkalmazására lehetőség nyílik.

A jogbiztonság és a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében azonban megállapítható az is, hogy sem az Nytv., sem pedig az Nytv. vhr. nem határoz meg részletes rendelkezéseket azzal kapcsolatban, hogy a lakcímváltozás bejelentésével összefüggő hatósági ügyintézés során az okmányirodáknak, illetve a jegyzőnek milyen kötelességei vannak, hogyan és mennyiben kell ellenőrizni a bejelentés valóságtartalmát. Visszaélésre adhat lehetőséget az is, hogy a jogszabály kizárólag a lakcím-bejelentéssel (létesítéssel) kapcsolatban írja elő a helyszíni szemle tartását a jegyző és a járási hivatal számára, amennyiben az eset körülményei alapján ezt indokoltnak tartják – a lakcím fiktiválásáról szóló rendelkezések között nem szerepel ez a lehetőség.

Az Alkotmánybíróság a jogbiztonság fogalmával összefüggésben kiemelte, hogy a jogbiztonságnak „elengedhetetlen követelménye, hogy a jogalkalmazói magtartás [...] előre kiszámítható legyen.” [72/1995. (XII. 15.) AB határozat, ABH 1995. 351., 357.]

Mindezek alapján megállapítottam, hogy a bizonytalan, önkényes jogalkalmazói gyakorlat, a helytelen jogértelmezések, együttesen és külön-külön is ellentétesek az átlátható jogalkalmazás és a tisztességes eljáráshoz való jog biztosításának követelményével, továbbá az Nytv. és az Nytv. vhr. bizonytalan fogalomhasználata a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével összefüggő visszásságot okoznak.

A lakcímbjelentéssel kapcsolatos alapjogsérelmek tekintetében

Az ügy vizsgálata során áttekintett dokumentumokból, valamint a megkeresett hatóság által részemre megküldött tájékoztatásból kitűnik, hogy a panaszost valóban súlyos jogsérelem érte, amikor lakcímét annak ellenére fiktiváltatták, hogy ő nem kívánta elhagyni a tulajdonát és örökségét képező lakóingatlant. Önmagában az a körülmény, hogy mind a polgári per, mind a büntető eljárás során megállapították a vele szemben elkövetett súlyos jogsértést, nem biztosítja számára a tulajdonhoz való jogának korlátlan gyakorlását, mivel az ingatlan tulajdonjogának átvezetése még nem történhetett meg az ingatlan-nyilvántartásban a folyamatban levő ingatlan-árverés miatt.

A Fővárosi Törvényszék által 2012. január 3-án kibocsátott végrehajtási lapon foganatosítani kívánt követelésre (kártérítési összeg 10. 625.000 Ft értékben) a panaszos csak akkor kaphat ugyanis lehetőséget, ha az eredetileg az ő tulajdonát képező ingatlanra a jogerősen elítélt, őt kényszerkijelentkeztető vevők által felhalmozott közüzemi díjtartozásokat az adósok a panaszoshoz képest magasabb végrehajtási ranghellyel rendelkező factoring cégnek teljesítik. A végrehajtást kérők között a 14. sorszámon nyilvántartott panaszos követelését kizárólag a Díjbeszedő Faktorház követelései előzik meg, de figyelemmel arra, hogy ezen követelések értékét sem fedezi kétséget kizáróan az árverésre bocsátott ingatlanért várható vételár, valamint figyelemmel a panaszos hajléktalanságával összefüggő jövedelmi viszonyaira, miatt nincs reális lehetősége annak, hogy a jogszerű és jogerős bírósági döntések birtokában levő panaszos újra birtokba vehesse az őt megillető lakóingatlant.

Mindezekből következően megállapítom, hogy az élethez és az emberi méltósághoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog, mint alapjogok sérelmének közvetlen veszélyét hordozza, és ezzel visszásságot idéz elő az a körülmény, hogy a nyilvántartási rendszer működését szabályozó joganyag definíciói nem kellően szabatosak, valamint nincs megfelelő garanciális rendszer annak biztosítására sem, hogy a települési nyilvántartást vezető szervek kétséget kizáróan megbizonyosodjanak arról, hogy a lakcím bejelentési eljárásban részt vevő személyek jogszerű felhatalmazás és birtokában, jogszerű tartalommal bíró dokumentumok felhasználásával járnak-e el.

Pozitívumként értékeltem, hogy a KEKKH a panaszolt lakcímgazgatási eljárásban hatáskörrel és illetékességgel rendelkező első fokú hatóság eljárásának – vagyis a lakcím fiktiválási eljárás – felülvizsgálatára utasította az illetékes kormányhivatalt. Üdvözöltem azt is, hogy a KEKKH által üzemeltetett Jogügyletek Biztonságát Erősítő Adatszolgáltatási Keretrendszer (JÜB) megteremtette annak a lehetőségét, hogy a hatóságok, ügyvédek, közjegyzők és bírósági végrehajtók a működésük során fel tudjanak lépni a *lakásmaffia-tevékenység*, az ingatlanokkal kapcsolatos visszaélések, valamint a cégügyletekkel kapcsolatos jogsértések visszaszorítása érdekében. A JÜB elektronikus hozzáférést biztosít a hatóságok közhiteles nyilvántartásaihoz az ügyfelek által bemutatott okmányokon szereplő adatok megadását követően. Az adatbázisból ellenőrizni lehet az ügyfelek személyi és lakcímadatait és a bemutatott okmányok érvényességét, valamint a közjegyzők és a bírósági végrehajtók a fentiek mellett lekérdezhetik az ügyfél aktuális lakcímadatait, a tulajdonában levő jármű azonosítóit, továbbá egy adott jármű nyilvántartásban szereplő adatait.

A rendszer hatékonyságának nem feltétlenül kedvez ugyanakkor az a tény, hogy az adatigénylőnek utólag, a hatóság által kibocsátott elszámolás alapján térítési kötelezettsége keletkezik, valamint az, hogy az ügyvédek által végzett személyazonosság- és okmányazonosítás vagy ellenőrzés csak abban az esetben folytatható, ha az ügyvéd által ellenőrizni kívánt személy hozzájárult az adatai ellenőrzéséhez. A JÜB továbbá egy meglevő nyilvántartási adatbázishoz biztosít hozzáférést és betekintési lehetőséget, de a felhasználók számára nem ismerhető meg a JÜB alapjául szolgáló hatósági közhiteles nyilvántartásban kezelt adatok rögzítésének módja, valamint az adatfelvétel és adatváltozások bejelentésének jogszerűsége sem vizsgálható ily módon. Ez a földhivatali elektronikus nyilvántartáshoz hasonlóan azt eredményezi, hogy az ellenkező bizonyításig az ide bejegyzett jogról és tényről vélelmezni kell, hogy az fennáll és jogszerű jogokat és kötelezettségeket keletkeztet az érdekelt felek vonatkozásában. A jóhiszemű felhasználó számára tehát a JÜB adatait akkor is helyesnek és teljesnek kell tekinteni, ha az a valóságos helyzettől eltér, így jóhiszemű jogszerzőnek minősül az, aki a nyilvántartásban bízva – ellenérték fejében – szerez jogot.

Mindezeket összegezve megállapítom, hogy a vizsgálatom eredményeként feltárt helyzet (az ingatlan-nyilvántartási rendszerben rögzített adatok alapjául szolgáló tények teljeskörű feltárásának, így az adásvételi szerződés egyes elemeinek jó erkölcsbe ütköző jellegének észlelése, valamint a hatóság meggyőződése a panaszos lakhely-elhagyási szándékának hiányáról) a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság és a tisztességes eljáráshoz való jog biztosításának követelményével összefüggő alapjogi visszásságot idézett elő és tart fenn.

Annak ellenére, hogy a magánszemélyek közötti szerződéses jogviszonyok keletkezése során az állam jogköre a közjogi jogintézményekhez képest korlátozottabb, a hatóságok legitim közreműködése elengedhetetlen a kívánt joghatások bekövetkezéséhez. Az Alkotmánybíróság 56/1991. (XI. 8.) AB határozatában kifejtette, hogy a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. A 9/1992. (I. 30.) AB határozat a jogállam nélkülözhetetlen elemeként határozza meg a jogbiztonságot. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jogrendszer működése és az egyes jogszabályok alkalmazása egyértelmű, kiszámítható és előrelátható legyenek. Mindezekon túl a 11/1992. (III. 5.) AB határozat szerint a jogbiztonság kiterjed a szerzett jogok védelmére és a múltban keletkezett, tartós jogviszonyok megváltoztathatóságának alkotmányos szabályokkal való korlátozására is. *Mindezek alapján, az fentiekhez hasonló jogalkalmazói gyakorlat elkerülése érdekében, felhívom az érintett hatóságok figyelmét, fennálló kötelezettségeik maradéktalan teljesítésére, különös figyelemmel a tulajdonnak, mint társadalmi intézménynek, és mint alapvető emberi jognak az Alaptörvényben is rögzített védelmére.*

Az állam és az állami hatóságok ezirányú kötelezettségét az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában is megerősítette, amikor megfogalmazta, hogy „az alkotmány a tulajdonjogot, mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben. A tulajdonnak sajátos szerepe van az alapjogok rendszerében, mivel azt a szerepet is betölti, hogy az alapjogok jogalanyának a vagyoni jogosultságok területén szabadságot biztosítson, és ezáltal lehetővé tegye a saját életviszonyainak önálló, felelős alakítását. Az alkotmányos védelemnek tehát úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben a cselekvési autonómiára vonatkozó védelmi korlátot is megőrizze, ezért amikor az egyéni autonómia védelméről van szó, az alapjogi tulajdonvédelem kiterjed a tulajdon egykori, személyes autonómiát biztosító szerepét átvevő vagyoni jogokra, illetve közjogi alapú jogosítványokra.”

Intézkedéseim

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszasságok bekövetkezte lehetőségének a jövőbeni megelőzése érdekében

- az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján *felkérem a közigazgatási és igazságügyi minisztert, hogy a belügyminiszterrel, valamint a megyei és fővárosi kormány megbízottakkal egyeztetve* kezdeményezze azon jogszabályi környezet megteremtését, amely lehetővé teszi, hogy a helyi lakcímnnyilvántartások vezetéséért felelős hatóságok a lakcím fiktiválási eljárások során – a nyilvántartásokban foglalt tények valós tartalmának rögzítése érdekében – teljeskörűen megismerhessék és értékelhessék a lakcímnnyilvántartási eljárás alapjául szolgáló okiratok és nyilatkozatok jogszerűségének kritériumait;
- az Ajbt. 37. § alapján *kezdeményezem, hogy Budapest Főváros Kormányhivatala* vizsgálja felül a Budapest Főváros XXI. kerület Csepel önkormányzatának az illetékességi területére vonatkozó lakcím nyilvántartási rendszerének helyi működtetésének szabályszerűségét és kísérje fokozott figyelemmel a lakcímgazgatási ügyekkel szemben indított jogorvoslati eljárások szabályszerűségét;
- az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján *felkérem a KEKKH elnökét, hogy az általa kibocsátott iránymutatások, eljárási segédletek, tájékoztatók elkészítése során fordítson fokozott figyelmet a lakcím fiktiválási eljárás során alapvető jogi visszasság előidőzésre alkalmas jogalkalmazói gyakorlattal szembeni fellépésre és az ügyintézői állomány megfelelő tartalmú képzésére.*

Budapest, 2013. november

Székely László sk.